

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE POMOŽNE JEDNOTE

Članki: Za združene države (Ivan Čižma)
in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; in Chicago in
Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol
leta; in
Subscription rates for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene glaslov po dogovoru.—Rokopisi se ne
vrstijo.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts
will not be returned.

Naslov in vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2457-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Datum v obljubo, na primer (Feb. 25,
1933), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
naročnina. Pomnite jo pravilno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Ponesrečeni in bolni člani
Strabane, Pa.—Ludvik Okle-
ščen leži v bolnišnici v Canons-
burgu z zlomljeno nogo na dveh
mestih. Podri ga je avtomobil,
ko je hodil ob cesti.—John Tr-
čelj mlajši se je moral podvreči
operaciji na slepiču.—Mary Se-
ničar je tudi v bolnišnici. Vsi
trije so člani SNPJ.

Nesreča v Ohio

Chillicothe, O.—Tu se je tež-
ko ponesrečil rojak Henry Er-
makora, star 40 let. Bil je v tu-
kajšnji veteranski bolnišnici in
ko je hodil po cesti ob bolnišni-
ci, ga je podri neki avto in mu
prebil lobanja.

Pod masko prohibicij

Cleveland.—Trije moški, ki so
rekli, da so prohibicijci, so pri-
šli k rojakinji Zupančičevi, 1412
E. 34 st., ter izropali družino in
njo in tri goste za zlato uro in
nekaj druge zlatnine. Nato so
pobegnili.

Smrt v Iowi

Madrid, Iowa.—Tu je naglo
umrl Anton Svete, doma iz Do-
line pri Borovnici. Zapušča ženo
in dva otroka.

Amerika dobila nov stan-
dard

Družine po mestih se stiskajo
kot polhi — po tri do pet v
enem stanovanju

Chicago. — Ko je Hoover postal
predsednik Združenih držav
pred štirimi leti, je rekel, da se
rapidno bližamo času, ko bo ime-
la vsaka družina "dva polna ga-
raža", beda pa bo nepoznana.
Zdaj bi lahko rekli, da smo v
dobi, ko živi po pet družin v e-
nodružinskem stanovanju.

Vsaj to je razvidno iz poročila
Natl. Assn. of Real Estate
Boards. Pravi, da je po vseh
mestih križem dežele izredno ve-
liko praznih stanovanj, družine
pa se stiskajo skupaj. "Realtorji"
nadalje pravijo, da je veliko
slučajev, kjer žive v enem stan-
ovanju po tri in tudi pet dru-
žin.

Poročilo pa ni pesimistično ti-
kajoč se bodočnosti. Kakor hitro
se zopet vrne prosperiteta, bodo
izginila tudi prazna stano-
vanja, stanarina pa se zvišala.
Poročilo omenja, da najemnika
ni dosti padla pri hišah za eno
družino, bolj pa so prizadeta a-
partmentna stanovanja.

Epidemije ogrožajo po-
tresni kraj v Californiji

Skvarjena voda prinaša bolezn.
Sunki so prenehali. 115 mrtvih

Los Angeles, Cal. — Potresni
sunki, ki so v petek razdejali
mnogo poslopj v tem mestu in
daleč naokoli, so čez nedeljo po-
nehali. Zdaj grozi nevarnost raz-
nih bolezn zaradi skvarjene pit-
ne vode. Prebivalci se ne upajo
domov. Mesto Long Beach ob
morju je še vedno dezertirano
in vojaške čete stražijo razva-
line. Pomožna akcija je uspešno
na delu.

Revidirane številke glede žr-
tev potresa navajajo 115 mrtvih
in okrog 5000 ranjenih, katerih
je čez polovico v bolnišnicah.
Škodo računajo na 40 milijonov
dolarjev.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Zalostne razmere med rudarji
Greensboro, Pa. — O delu in
zaslužku ne morem poročati, ker
tukajšnji premogovniki obratu-
je le ponoči in eden ali dva dni
v tednu. Obratujejo ponoči za-
radi tega, da lastniki plačajo
manj za elektriko. Tudi kadar
rudarji delajo, je zaslužek ni-
zek, kajti plača od voza (ne vo-
zička) je samo 34 centov.

Rudarji morajo molčati in
trpeti. Pritožiti se ne morejo
nikomur. Zelo se zanimamo za
boj illinoiskih rudarjev, ki ga
vodijo proti Lewisovi mašini, in
jim želimo zmago.

V sredi januarja so avtorite-
te vdrle v komunistični urad v
Newtonu. Trije so bili areti-
rani, katerim sedaj groze z de-
portacijo. Eden je Hrvat, drugi
Anglež, tretji pa Rus in noben
ni državlján. Kaj bodo prav
za prav naredili z njimi, mi ni
znano. No, sedaj bodo mag-
natje premoga lahko mirno
spali, kajti rdeča nevarnost je
odstranjena.

Pred kratkim je tukaj umrla
neka ženska, ki je pred smrtjo
želela pogreb po katoliških ob-
redih. Sin ji je ustregel in ko so
mrtvo mater pripeljali do cer-
kve, je hotel župnik najprej ve-
diti, kdo bo plačnik. Zahteval
je \$49, to pa vsled tega, ker
ženska ni pogosto hodila v cer-
kev. Dal je razumeti, da cer-
kev ne da ničesar na kredit. A-
ko bi bila jaz na sinovem me-
stu, bi dala pokopati pokojnico
civilno in se tako izognila ne-
potrebni stroškom.

Tukajšnje delavstvo je poli-
tično premalo zavedno, zato je
tudi deloma odgovorno za kri-
zo. Zaradi nezavednosti neka-
terih, ki so pri zadnjih volitvah
oddali svoje glasove za Roose-
velta, ker so jim demokrati ob-
ljubovali pivo, moramo trpeti
vsi. Kadar bo delavstvo postalo
zavedno, ne bo več prosilo, tem-
več zahtevalo stvari, do katerih
je upravičeno.

Pred kratkim je v Gulatinu
umrla Marija Uile, rojena Go-
vedic, v visoki starosti 79 let.
Pokojnica je bila poznana zlasti
med rudarji, ki so delali v Tr-
bovljah. Svoje čase je vodila
gostilno in mesnico. Pokojnica
je prišla v Ameriko l. 1913 in
je živila pri svojih sinovih. —
Johana Pečjak.

Boj illinoiskih rudarjev

Springfield, Ill. — Situacija
na premogovnem polju je v res-
nici napeta. Miličniki, kompan-
ijski najeteži in pretepači, rak-
etirji in špioni so na delu,
bombe pokajo, da se tresne me-
sto in okolica. Izgleda kot da
bi bilo razglašeno izjemno stan-
je. Vse se mora umikati pred
oboroženo silo, moški, ženske in
otroci; rudarji se ne morejo
pritožiti nikomur, ker nimajo
skoro nikakih pravic.

Peabody Coal Co. ima tukaj
štiri premogovnike, ki so vedno
zastraženi. Diktator Lewis pod-
pira kompanijo v njenem boju
proti članom progresivne ru-
darske unije. Governor Horner
je rudarjem dajal lepe obljube,
a stara pesem se ponavlja. To
je dokaz, da se delavec ne mo-
rejo zanašati na obljube, pa naj
jih izrekajo demokrati ali re-
publikanci.

A. G.

Nazadnjaško časopisje je strup
za delavce

Oglesby, Ill. — Moški pogo-
sto kritizirajo žensko radoved-
nost, dasi sami niso nič boljši.
Priznam, da sem res radoved-
na, in ker mi je nedavno prišla
po naključju v roke revija A.
M., sem pričela obračati liste,
mislječ, da bom našla vsaj nekaj
o izkoriščanju in zatiranju de-
lavstva. Moj trud je bil zaman.
Opazila sem le cvetke sv. Tere-
zije ter rožice iz boljševoških
vrtov in pa navodila kako se
zastruplja miš.

Po mojem mnenju je verako
in nazadnjaško časopisje naj-
hujši strup za delavstvo. Nalv-
no ljudstvo še vedno preveč ver-
jame ljudem, ki jim obljublja-
jo plačilo na onem svetu, ako
bodo tukaj potrpežljivo prena-
šali trpljenje. Kdaj bo delav-
stvo spoznalo svoje zmote? Zla-
sti delavčeva žena bi morala bi-

ti aktivna v boju proti zapeljiv-
cem in izkoriščevalcem. Kdor
čita A. M., mora imeti res dober
tek.

Krušne linije v Ameriki stal-
no naraščajo. Delavci ponižno
prosijo, namesto da bi zahteva-
vali. Dne 8. novembra lanskega
leta se nam je nudila lepa
prilika, da pokažemo svojo moč,
ampak mi se zadovoljujemo z
drobtinami, ki padajo z bogato
obloženih miz. To je vzrok na-
šega trpljenja.

Upam, da bo prihodnja kon-
vencija upoštevala želje čla-
nstva naše jednote, ki hoče, da
postane dnevnik obligaten za
vse člane. To je potrebno, ako
hočemo naše znanje razširiti.

Tukaj imamo sedaj priliko
oprati si kosmate duše, ker se
je 5. marca pričel misijon. Spet
bodo ljudje nosili denar duhov-
ščini, toda od mene ne bo dobila
ničesar.

Mary Kernz.

Komunistični shod

Milwaukee, Wis. — V soboto
4. marca, na dan inavguracije
Roosevelta, so tukajšnji komu-
nisti sklicali protestni shod, ka-
terega se je udeležilo krog tri-
tisoč ljudi. Demonstrantje so
nosili v rokah razne napise, za-
htevajoč boljša živila, podporo
v gotovini in prosto vožnjo na
cestni železnici. Protestni shod
se je vršil na prostem v bližini
starega sodnega poslopja.

Govorniki so tudi ob tej pri-
liki napadali socialiste, obenem
pa naglašali, da je prišel čas za
skupen nastop proti kapitaliz-
mu, ki nas vse neusmiljeno iz-
korišča.

Ko sem opazoval brezposelne
na tem shodu, sem videl sliko
velikega trpljenja, ki ga je pri-
nesla depresija. Moški in žen-
ske so bili slabo oblečeni in na
obrazih so se odražali znaki
stradanja.

Policija je bila med množico
in mirno poslušala govornike.
Shod je bil zaključen mirno, za
kar ima zaslugi socialistična ad-
ministracija. Navadno pride do
izgredov in drugih mestih ob ta-
kih prilikah, kar pa se tukaj ni
zgodilo.

Joseph Ule.

Domova veselica

Detroit, Mich. — Odbor Slo-
venskega delavskega doma je
sklenil prirediti veselico v so-
boto 18. marca. Pričetek vese-
lice ob 8. zvečer. Morebitni do-
biček bo šel v domovo blagajno.
Vse rojake in rojakinje v De-
troitu vabimo, da nas posetijo
ta večer in tako pomagajo, da
bo veselica uspešna. Postrežba
bo izvrstna. Na razpolgo bodo
kravve klobase in druge do-
brine. Vstopnina na veselico,
ki bo v domovi dvorani, je samo
25 centov. Udeležite se prire-

ditve v velikem številu, ker s
tem pomagate domu.

Delničarjem naznanjam, da
se vrši delniška seja Sloven-
skega delavskega doma v nede-
ljo, 26. marca; pričetek ob 2.
popoldne. Potrebno je, da se
delničarji udeležijo te seje, na
kateri bo podano poročilo o sta-
nju doma. Delničarji bodo im-
eli priliko podati svoja navo-
dila glede korakov, ki jih bo
treba podvzeti za vzdrževanje
doma. Mi se moramo zanimati
za naše podjetje, v katerega
smo vložili naše žulje. Če se mi
ne bomo brigali, ne moremo pri-
čakovati, da se bodo drugi.

Osip Obravovich, tajnik.

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis.—Nova vlada
bo vbrzgala v kapitalistični sis-
tem ekonomskega morfija. Ci-
ganaki mešetarji v starem kra-
ju dajo starim mrham zganja,
da so pred prodajo bolj živahni.
Kapitalistična mrha bo izgledala
vsaj na zunaj pomlajena, dokler
bo stimulacijsko sredstvo učink-
ovito, potem pa pride še hujša
reakcija.

Zupan Hoan se bori te dni v
Madisonu za postavbo, ki bi om-
ogočila posameznim občinam, da
gradijo lagne javne naprave.
Power trusti imajo na delu
mastno plačane advokate, ki la-
žejo kot dobri patrioti in zago-
varjajo privatne korporacije, ki
tako imenitno odirajo ljudstvo.
Obenem se bori Hoan za po-
stavbo, ki bi omogočila občinam
ali mestnim upravam lastne ban-
ke, toda tudi to je boljševidem
in proti demokratičnim načelom,
ali pa, če hočete, proti načelom
demokratske stranke, ki je se-
daj povsod na krmilu.

Wisconsin še nima postavbe,
ki bi določala šesturno delo, ka-
kor je napačno poročal neki do-
pisnik. Postavna predloga soci-
alističnega senatorja Polakow-
skija, ki predvideva šesturno de-
lo, leži zaenkrat še na polici. To
poročam, da ne bo kdo mislil, da
imamo postavbo, pa je kapitalisti
nočejo izpolnjevati. Taka poro-
čila dajajo našim rdečim bratom
priliko za trditve, da samo po-
tom krkave revolucije si lahko
delavstvo pribori boljše postavbe.

Nova vlada bo uvedla "ostro
kontrolno" nad bankami. Podoma-
če se temu reče: Bratje ne kra-
dite tako javno, temveč samo v
okvirju postavbe.

Toda povej danes američkemu
ljudstvu, ki stoji v ogromni ve-
ličini za novim predsednikom, da
vsi ti ukrepi, ki imajo izraz
energičnega nastopa, ne morejo
rešiti ljudstva in mu dati česar
potrebuje, ker so polovične, ker
pomenijo samo krpanje zastare-
lega, nemogočega sistema, ne pa
temeljnega preobrata ali izbolj-
šanja.

Povej to temu lahkovernemu,
naivnemu ljudstvu, pa te bo za-

amehovalo. Tukaj bo samo raz-
voj dogodkov sam privedel ljud-
stvo do končnega prepričanja,
da je rešitev mogoča samo po-
tom socializma, potem popolne-
ga uničenja neomejene moči ve-
lekapitala.

Toda tako je: Ljudstvo noče
in ne zna misliti. Poslušaj samo
velike kričalce, verjame samo
onim, ki se mu znajo laškati, ka-
teri znajo spretno izkoriščati
ljudsko nevednost.

Kdor hoče imeti uspeh v jav-
nem življenju, mora biti hipo-
krit. Hvaliti mora tiste, ki so
vredni samo graje, pa mu ne bo-
do zamerili niti največje lump-
nija.

Če pa govoriš ali pišeš resni-
co in imaš najboljše namene, pa
moraš biti pripravljen, da te bo-
do obmetavali a kamenjem in
blatom.—Spartak.

Detroitški paberki

Detroit, Mich.—V nedeljo 5.
marca je priredil Berligov sim-
fonični orkester svoj prvi kon-
cert in sicer z nepričakovanim
uspehom v vseh odirih. Prizna-
nje zaslužijo poleg dirigenta
Berliga tudi godbeniki, med
katerimi je tudi več profesional-
cev.

Program je bil odprt s kora-
čnico "Mladi vojaki," nato je
sledila arija iz opere "Martha."
Ta arija je bila tako preselno iz-
vajana, da smo se v duhu pre-
selili na Lyonsov dom, kjer se
odigravajo romantični prizori
dveh zaljubljenecv. V krasni
harmoniji in z umetniško devr-
šenostjo so si fantje pri tej ari-
ji spleli lovorike. "Sweetheart"
iz opere "Maytime" sta pela Fr.
Snyder in Ana Plazar. Mrs. Pla-
zar je nova moč, ki poseduje pri-
jeten liričen sopran, ki ga ob-
vladuje tudi v višjih legah. Z
vstrajnim treniranjem si ga bo
pa še nedvomno izpopolnila. Sny-
der je pa že naš stari znanec.
Njegov tenor je čist in siguren,
vendar mu pa višje note delajo
nekoliko preglavice. Geo. Wer-
nam je pa dal iz svojih citer div-
ne melodije iz zelene Štajerske.

Violinski kvartet štirih moj-
strov je igral zelo komplcirano
Kreialerjevo skladbo. Aplaiva
ni doživel, kar znači, da občin-
stvo še ni zrelo za klasične stva-
ri. Fantazijo iz neapoljskih noči
sta peli Spendalova in Urška
Semrova. Obe se že dolgo ude-
stvujeta na našem odru. Mrs.
Semrov se odlikuje kot altistinja
pri "Svobodi."

Beethovenov "Menuet" je i-
grala zelo ljubko na violino šest-
letna L. Manla. Talent ji je oči-
vidno priložen po očetu. Venček
narodnih pesmi je spet izvajal
orkester. "Prav lušno je po-
mlad" sta peli Ančka Kotar in
Jennie Urbančič. Mrs. Kotar se
je že pri čikaški "Savi udelež-
vala kot kvalificirana altistinja,
dočim je Mrs. Urbančič nova,
mnogobetajoča sopranistinja,
kijub tremi, ki se je bo pa kma-
lu iznebila. Obe sta tudi izborni
igralki.

Straussove "Pravljice" je iz-
vajal orkester. Uvod je bil si-
cer suhoparen, zato je bil pa ko-
nec tem lepši. Straussovo fanta-
zijo že poznamo iz drugih skladb.
Zdi se pa, da pravljica iz du-
najskega gozdov vse ostale nad-
kriljuje. Zvrgoljenje pticv,
akrivnostni šepet dreves, senti-
mentalno žuljanje in tragedije
zaljubljenih parov itd. tvori
nadvse krasno simfonijo. Za ka-
kijuček smo pa čuli "Ples koko-
sovih orehov."

Kot že omenjeno, je bil vapo-
red mojstersko podan. Nujno pa
priporočam vodstvu, da v bodo-
če pevake točke spremljajo sa-
mo violine a klavirjem, ker v
nasprotnem slučaju vsled mo-
čnih instrumentov ne pride do
svoje veljave. Umestna bi bila
tudi označba pričetka koncerta
na vstopnicah, da se tako izog-
nemo eventualni konfuziji.

Sodr. Judnik mora priznati, da
je imel vsled svojih opisov Rusi-
je opravka z dvoje vrste kriti-
kov. Prvi so bili fanatični kom-
pristaši, dočim so bili drugi
njegovl lastni sodrugi, ki glo-
dajo razvoj Rusije skozi last-
na očala. Svoja objektivna mne-
nja so med drugimi podali tudi
naši člankarji Ana Krasna, I-
vas Jontex in Frank Novak.

Razmere ruskega delavca danes
so vse prej kot idealne. Ruski
narod jih vsled raznih petletk

občuti na svoji koži. Toda bre-
ki jih danes doprinaša ta nar-
bodo enkrat obrodile sad, kate-
ga bo indirektno deležen so-
proletariat izven Rusije. Ek-
nonski eksperiment v Rusiji
tudi naš, zato ga kot delo
podpirajmo!

Na repertoarju našega gles-
lišča za tekočo sezono sta še
zanimivi predstavi. Prva
fantastična melodrama EUR
2. aprila v Slov. del. domu,
tore uprizorita mlad. od-
soc. klubov. (Opis sledi). Dr-
bo pa povojna drama "Mn-
ki jo uprizorijo društva "SN-
in SSPZ na velikonočno to-
16. apr. v Slov. del. domu.
sta globoki in pretresljivi in
obeh sodelujejo izkušene m-
Zato si rezervirajte vstopni-

Kot vse kaže, ni enotna fr-
ta socialistov in komunistov
utopija, pač pa obeta post-
dejstvo. Obe internacionali
devata, da se val falizma ne
drugače ustavi, kot potoma
darnega nastopa vsega mar-
stičnega delavstva. Tretja
nacionalna je že sprejela po-
log druge internacionale za
delovanje proti skupnemu
vražniku. Manifest komite
pozivlja komuniste širom vs-
da delajo roko v roki s social-
Značilno je, da se je to zgo-
šele po volitvah v Nemčiji.

Frank Cass

Agitirajmo na narodnih
Prosveti

Sharon, Pa. — Nekateri
vijo, da ima dnevnik Prosv-
pet tisoč naročnikov in se vsi
tega lahko vzdržuje, jaz pa
dva, da moramo ob vsaki
lki agitirati za naš list, da
bi veliko število naročnikov.
Prosvete se učimo in črpa-
inobrazbo. To je potrebno,
ti nastopati moramo skupa-
borbi za delavske pravice, da
take zagotovimo zmago. Po-
mo torej na delo, da dobi
sveta veliko število naročnik-
Michael Lomart

Petdesetletnica

Cleveland, O.—Soc. klub
27 JSZ bo imel drugo mese-
sevo v nedeljo 19. marca in e-
nem tudi proslavo 50 let
smrti Karla Marksa v klube-
prestorih v starem pod-
Slov. nar. doma. Karl Mark-
oče socialistične ideje, ki se
nes rastena po vsem svetu.
voril bo Jos. Jauch, ki nam
orisa življenja in razmere, ki
dogajajo ravno tako kakor
je orisal Marks že pred 50
Govorila bo tudi Olga Vehar,
to se pozivajo vsi mladi in
člani in članice, da se ude-
proslave. Po programu bo
sta zabava in razvedrilo. Pri-
tel—J. Krehel.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Auxiliarjica, Springfield.
— Uredništvo mora imeti
ime in naslov.
J. L., Johnstown, Pa.—Tu
poročilo smo vzeli iz "The
gressive Minerja," glasila
rudarske unije.

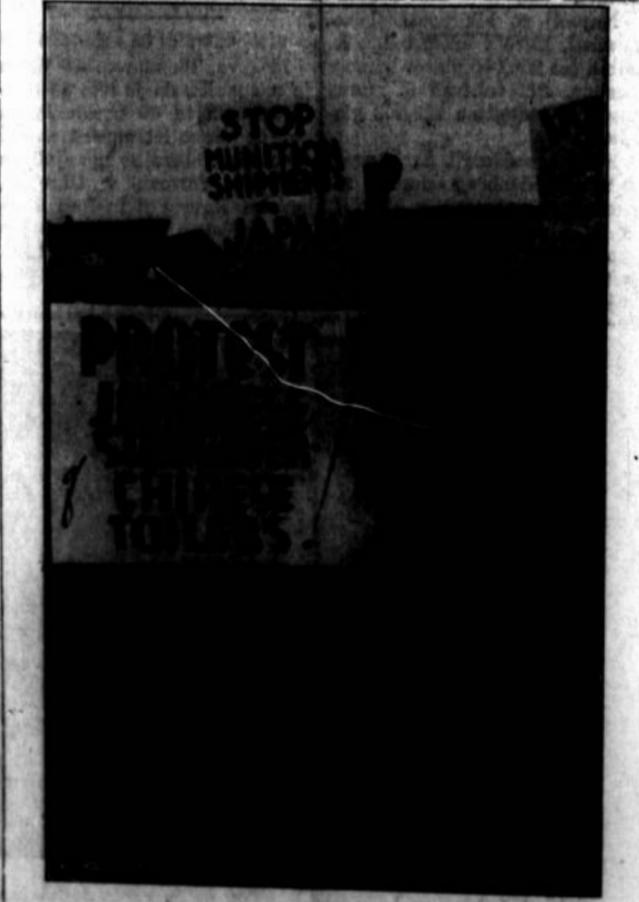
STAVKARJI IZVOJEVALI
KETNO PRAVICO

(Nadaljevanje s 1. strani.)
lon mlika, v ostalem pa so
tribucije včasih večje pa
manjše. Pomožni odbor je
primer v enem dnevu pre-
14,000 hlebov kruha, 50
krompirja, 3000 funtov
in 110 funtov klobas.

Odbor skrbi tudi za pove-
jenke in matere na porodni
stejti. "Stavka ali ne, otroci
vedno rodijo," pravijo stavk-
ji. Materi novorojenčka
kompletno opravo za otroka.
Simpatije ljudstva so na
stavkarjev, ne pa članov,
ki je doledno na strani kom-
nij. Ko je prišlo zadnji
do spopadov, je en časopis
ročal, kot da so stavkarji
padli policijo. "Free Press"
je ta incident popolnoma ig-
riral. Stavkarji so uverjeni,
bodo zmagali.

Wisconsin izdala "servi"

Madison, Wis. — Wisconsin
prva država, ki je izdala
ali začelni denar za svoje
ne banke. Natianili so denar
lijonov dolarjev tega denarja
dominacijah po \$1. 50, 500
\$20.

Demonstracije v New Yorku proti japonskim militaristom,
ki pobijajo Kitajce.

Vesti iz Jugoslavije

(Glasna poročila iz Jugoslavije)

KLERIKALSKI PROCES GLEDE DEMONSTRACIJ V SENČURJU

Prvi 12 obtožencem, pri čemer je bil eden od obtožencev, obtoženi klerikalne stranke, obtoženi demonstracij v Senčurju in okolici.

Ljubljana, 22. febr.

Belgijem izrednim so... proti 12 slovenskim... Slovske ljudske... bivšim dolgoletnim klerikalnim poslancom Janezom... Obtoženi so... sodelovanja in organiziranja velikih demonstracij v Senčurju in okolici... kamniškem okraju... poletja, ko so tisočgla... množice razbijale... Janka Barleta, nekdanjega fajmostra pri Sv. Trojici, pri čemer je prišlo do... oziroma in do... Janko Barle je namreč... duhovnikov, ki kljub... poklicu niso pristali... stranke. Teh duhovnikov... ni mnogo, a Barle... več let prista... se je zaradi tega ob... vladne zavze... ter je 1931 pri... kandidata za narod... v okraju Kranj... je tudi, da mu ne... protiklerikalne... metalni... Barleta pa so pljuvali in metali za njim polena, niso pa ga... Barle se je skrtil naglo v... prijatelja, da si je rešil življenje.

Kmalu po teh dogodkih je fajmošter Barle odločil svoj mandat.

Vseh teh demonstracij so se aktivno udeleževali Janez Brodar, klerikalni poslanec prejšnjega parlamenta, Ivan Štrcin, bivši klerikalni poslanec, Anton Umnik, bivši poslanec oblastne skupščine in Matija Škrbic, župnik v Kranju. Ti so bili aretirani kot vodje demonstracij, z njimi pa je bilo aretiranih ševedo tudi več drugih. Nekatere so v Ljubljani izpustili, mnogo jih je moralo v Belgrad v zapore, naposled so po več mesecih izpustili vse razen prvih treh zgoraj imenovanih.

Državni tožilec sodišča za zaščito države pa je obtožil protidržavnega delovanja, vzkljanja proti vladi, državi, kralju, upora žandarjem itd. vseh skupaj 12 oseb. Poleg omenjenih štirih še: Jerneja Vombergerja iz Cerklj, Franca Grileca iz Grada, Vinka Kosa iz Voklega, Josipa Loboda iz Podgore, Petra Cera iz Mengša, Alojza Ilijo, akademika iz Spodnjega Brnika, Franceta Gregorina iz Klopca. Skupaj torej 12 oseb.

Velika obtožnica slika vse dogodke ob teh demonstracijah, navaja vsa kaznjiva dejanja ter našteje nazadnje grehe vsakega od obtožencev. Brodarja Štrcina in Umnika smatra obtožnica za voditelje.

Slovenski dnevnik obširno poročajo o procesu in klerikalni "Slovenec" še posebej objavlja seznam in imena vseh tistih priči, ki so izpovedale obremenjevalno za obtožence. To pač

zato, da jih bodo njihovi ljudje poznali in se jih varovali. In jim ob priliki vrnili na kakršenkoli način.

O poteku razprave bomo še poročali nekoliko več. Za danes naj zapišemo samo, da se glavni obtoženci branijo precej pogumno in mirno ter zelo razsodno odgovarjajo na stavljenja vprašanja. Vsi krivdo zanikajo. In po dosedanjem poteku je sodiči, da so se za razpravo dobro pripravili. Izpovedi posameznih obtožencev se zelo ujemajo in do važnih protislovij med njimi še ni prišlo.

Zanimivo je, da poroča zelo obširno o procesu tudi "Jutro." Najbrž hoče s tem poudariti važnost, ko pa bo izrečena obsodba, ki bo vsekakor mila, bodo označevali dobrotljivost, s katero postopajo pri nas s temi "tako zelo nevarnimi" opozicionalci, "rušilci države" itd.

Proces se je začel 20. febr., a ker je manjkal obtoženec Grilec, je odredil predsednik, da privedejo Grileca s silo na razpravo, razpravo pa zaradi tega preložil na naslednji dan. Drugi dan se je začela, postopanje proti Grilcu pa so izločili. Naslednji dan je Grilec vendarle prišel. Privelil so ga orožniki. Grilec je dejal, da ni imel denarja za potovanje.

Vitamin zoper srčne bolezni

Odkritje ameriških raziskovalcev Carterja in Daurya

Ameriška raziskovalca Carter in Daury sta odkrila nov vitamin, ki dviga odpornost srca zoper škodljive vplive. Pri eksperimentih z živalmi so zadostovali najmanjši dražljaji, kakor zelo lahki strupi ali taki, da so živali brez tega vitamina dobi- le silne srčne napade, a injekcija neskočno majhne doze novega vitamina je napade takoj ustavila.

Kar velja za živali, velja seveda tudi za ljudi in tako smo dobili v novem vitaminu mogoče najučinkovitejše sredstvo za zatiranje srčnih bolezni. A to še ni vse. Znano je namreč, da vsebujejo telesni organi in proizvajajo celo vrsto hormonov, ki rabijo istemu namenu kakor novi vitamin samo z bolj specifičnimi funkcijami. Zdi se, kakor da so vsi ti različni hormoni produkti iz enotne snovi in ameriška raziskovalca sta izrazila misel, da je ta izhodna snov naš vitamin, ki sta ga sedaj odkrila. To je silno zanimiva teorija, ki namah pojasnjuje čudne aličnosti v delovanju vitaminov in hormonov in ki postavlja vse dosedanje raziskovalne rezultate o teh snoveh v čisto novo luč.

Sedaj začnemo tudi razumeti, zakaj so odkrili celo vrsto hormonov in med njimi tudi ženski spolni hormon, ki ga niso našli samo v cvetih in plodih kakor v živalskih spolnih žlezah, temveč celo v premoagu in mineralnem olju, torej v dveh rastlinskih produktih. Kakšen pomen imajo ti hormoni kakor vitamini za rastline same in ali jim neposredno sploh koristijo, ni znano, vsekakor pa je živalstvo in človeško življenje odvisno od te zaloge življenjskih snovi v rastlinah.

Angloški delavski raziskovalni zavod

Velika delavska gibanja po raznih državah imajo ustanovljene in organizirane vse mogoče ustanove, s katerimi se njih delovanje lahko izboljša in izpopolni. Ta velika gibanja se smoteno pripravljajo na svoje velike naloge, ki jih v bodočnosti še čakajo, in imajo poleg do podrobnosti urejenih in izpopolnjenih političnih, strokovnih, kulturnih, gospodarskih (vseh vrst) ženskih, mladinskih, de- jih in drugih organizacij tudi razne zavode, ki pomagajo pri tem smotrenem delu. Ena takih ustanov so n. pr. delavski raziskovalni zavodi, ki ga je pred dobrim letom dni organizirala n. pr. češkoslovaška socialna demokracija. Podoben zavod imajo že daljšo dobo na Angliškem in ne bo odveč, če si ga po podatkih, ki jih navaja češka delavska kulturna revija "Delnička Osveta", malo natančneje ogledamo:

Britansko delavsko gibanje, ki ga predstavlja delavska stranka (Labour Party) ima kot politična organizacija povsem drugačno organizacijsko stavbo kakor jo pa imajo recimo vse kontinentalne socialno demokratične stranke z nekdanje Socialistično stranko Jugoslavije vred. Hrbenica tega gibanja so strokovne organizacije (Trade Union), ki so direktne članice politične organizacije, in ki odračunavajo stranki prispevke po številu pridruženih jim članov. Iz blagajniškega poročila, ki je bilo predloženo kongresu Labour Party, je v oktobru 1931 v Scarborough sledi, da je znašal od celotnih dohodkov na prispevkih v letu 1930 v znesku 41,000 funtov šterl. (po tedanji valuti krog \$200,000), delež strokovnih organizacij je bil 35,000 funtov šterlingov. Zaradi tega se šte vedno vse težnje konservativcev za tem, da bi na zakonit način odklonili strokovne organizacije od politične stranke in na ta način pripravili stranko ob večini prispevkov, oz. dohodkov. Na strankinih zborih so strokovne organizacije direktno zastopane po svojih delegatih. Na predzadnjem strankinem kongresu l. 1931 je za stopalo 364 delegatov strankine okrajne organizacije, 338 delegatov strokovne organizacije, 10 razne socialistične sestave dele stranke in 4 delegati združeno gibanje oz. združeno stranko, ki je delavski stranki pridružena.

Angloški delavska stranka ima dva delavska raziskovalna zavoda (Research Departments), ki se specializirata pač po bistvu dela svojih dveh središč. Skupna ustanova obeh sestavnih delov stranke (strokovnih organizacij) in politične stranke) je osred. knjižnica, ki ureja, katalogizira in zbira material (gradivo), ki ji ga nudita obadva raziskovalna zavoda. So to knjige, brošure, časopisi, vladna poročila (domača in tuja), statistike, poročila družb in raznih zasebnih in oficijelnih trgovskih ustanov, poročila strokovnih organizacij, kolektivne pogodbe, sploh vse gradivo, ki se nanaša na delavsko gibanje. Raziskovalni oddelek pa posveča zlasti veliko pozornost statistiki. Statistika tvori samostojni oddelek in panog in tako tudi gradivo o družbah kakor tudi sezname o trgovinskih interesih članov parlamenta in zbornice lordov (poslanske in zgornje zbornice).

Na oba raziskovalna oddelka prihaja razen lastnega tiska in izdanj še do 170 domačih političnih, gospodarskih in strokovnih listov in časopisov in 90 tujih listov. Gradivo označeno po raziskovalnih oddelkih pride nato v osrednjo knjižnico in služi za informacijsko in propagandno delo gibanja in kot izvor za studije. Iz obeh oddelkov izhajajo neprestano redna infomacijska poročila na politične ali strokovne organizacije. Publikacijsko delovanje je obširno in znatno. Raziskovalni oddelek političnega gibanja izdaja za organizacijske potrebe razne priložnostne brošure in letake ter mesečnik (Labour Bulletin) in periodično letno poročilo (Labour Year Book), ki so — razen nekaterih delov — vsi izdelani iz gradiva raziskovalnega oddelka. Za kakšno delo se gre, je najbolj razvidno iz gesel letnega poročila: kapital, dobički, družbe, bančništvo, valuta, državno finančno gospodarstvo, samoupravna finance, trgovina in industrija, stanovanja, javno skrbstvo za zdravje, šola in poljedelstvo. Stvari pa, ki se tičejo strokovnih organizacij: kakor meze, socialno skrbstvo, socialna zaščita, skrb za brezposelne itd., so izdelane od raziskovalnega oddelka strokovne centrale.

Raziskovalni oddelek organizira tudi šole in konference, ki bi jih lahko primerjali z običajnimi političnimi, socialističnimi, komunalnimi in pod. šolami. V razdobju 1930-31 je izdal raziskovalni oddelek svoj govorniški priročnik v trojni različni prirejeni — izdaji za člane samoupravnih korporacij v angleških grofijah, okrajih in mestih.

Druga zelo važna panoga delovanja raziskovalnega oddelka je iniciativno delo in strokovno pripravljane gradiva za akcije v parlamentu in v samoupravah, v tisku in na javnih zborovanih ter shodih. Te naloge izpolnjuje raziskovalni oddelek s pomočjo posebnih posvetovalnih komisij, ki so ali stalne ali pa se ustanovijo oz. sestavijo po potrebi. V razdobju 1930-31 so delovale tele stalne komisije: poljedelaka, kulturna, za zadeve ki spadajo pod notranje ministertvo, za javno ljudsko zdravje in komisija za znanost in umetnost. Poleg tega so se uveljavile v tem razdobju posvetovalna komisija za finančno gospodarstvo, in trgovino za ribarstvo, prometna komisija in komisija, ki je pripravila velik elaborat o obdavčevanju nezazidanega zemljišča oz. poljedelsko neizkoriščenega zemljišča. (Zaradi spremembe na vladi je postal ves elaborat — po katerem bi se morala zemlja oceniti — brezpredmeten, kajti ocenjevanje zemlje je bilo postavljeno kot pogoj in temelj za zakon o obdavčevanju zemlje.)

Letno poročilo za strankin kongres ugotavlja, da je raziskovalni oddelek ali sam ali pa s posredovanjem izbranih komisij na leto predelal 28 važnih vprašanj, ki so bila vsa tudi v javnem interesu.

Iz računskega poročila, ki posebej navaja tudi tiskovni obračun (Literature Account), je razvidno, da so samo publikacije, ki smo jih omenili zgoraj, stale v l. 1930 nad 2,000 f. šterlingov in to kakor vidimo ni malo, tudi za tako veliko stranko ne. Poglejmo si še delo v l. 1931 v teh oddelkih. Delo se načelno ni izpremenilo: zavod je še naprej zbiral in predeloval statistično gradivo iz domačega in tujega gospodarskega življenja, in to gradivo je bilo uporabljeno za volitve oz. volilno propagando pri parlamentarnih volitvah v oktobru 1931, za parlamentarne predloge in debate in za obsežno letno poročilo (Labour Year Book 1932), ki ga angleška Delavska stranka izdaja vedno vsako leto. Leto

1931 in v prvi polovici 1932 se je raziskovalni zavod posvetil predvsem trem vprašanjem. Za volitve je pripravil agitacijski material (brošura "Prihranki naroda", "Socialistični cilj"). Za množinske razorožitvene manifestacije je pripravil gradivo za brošuro "Razorožite!" in za predlog stranke za novelizacijo zakona o brezposelnih podporah, glavno kar se tiče odstranitve podpornega sistema dohodelnosti (Means Test), ki ga je uvedla vlada narodne koncentracije po padcu funta šterlingov ter je pripravil brošuro "Kako so kaznovani brezposelni". Novo zbornico je raziskovalni zavod obdelal personalno po članih in sicer po trgovskih in industrijskih interesih posameznih poslancev, katero gradivo je bilo tudi v celoti objavljeno v mesečniku "Labour Magasinu". Za člane samouprav je bil izdan še drugi priročnik. O kakšni obsežnosti stvari se gre, je razvidno iz številik tiskovnega oddelka stranke, ki izdaja pripravljene tiskovni material. Leto 1931 je bilo izdanih 15,000 izvodov brošur, 75,000 izstisov brošure "Delavski volilec", 124,000 izstisov "Zapisikov in opomb za govornike" in 26.5 milijonov trintridesetih raznih letakov. Pri izvrševanjem odboru stranke (National Executive Committee) so bile sestavljene v l. 1931 štiri komisije (finančna in trgovska, za reorganizacijo industrije, za samoupravo, in socialno skrbstvo in pa organizacijska komisija), za katere delujejo pristojni pododdelki raziskovalnega zavoda (imenovani posvetovalni zbori).

Cv. K.

Harrisburg, Pa. — Pohod tisoč brezposelnih iz raznih krajev države v glavno mesto je bila dobra demonstracija proti mizeriji. Naketeli pa so na gluh ušesa v državni zbornici, od katere so zahtevali večjo podporo in reorganiziranje pomožnega sistema ter socialno zakonodajo.

Po koridorih državne zbornice je donela zahteva za "obdavenje bogatinov in prehranjevanje revnih." Bila pa je nadvse zoperna poslanecem starih strank. To so pokazali, ko je zbornica zaslila deputacijo brezposelnih, ki so zasedli galerijo.

Ko je šest govornikov orisalo mizeren položaj v raznih krajih države in so predložili zbornici svoje zahteve, je predsednik Shannon zaključil zasedanje in s tem preprečil pravo zaslijanje. Proti tej akciji sta protestirala socialistična poslanka iz Readinga, kakor tudi brezposelni, ampak ni nič pomagalo.

Glavna zahteva brezposelnih pohodnikov je bila pomoč brezposelnim v gotovini; v ta namen naj bi legislatura aproprirala sto milijonov, denar pa dobila od bogatinov. Sedaj vlada deli podporo v blagu in z delom pri začasnih delih. Sistem pa ne funkcionira zadovoljivo in je tudi preveč podvržen političnim vplivom.

Nadalje so zahtevali odpravo evikcijskega zakona in brezposelnostno zavarovanje, za kar naj bi prispevali delodajalci in pa država iz dohodninskega davka.

V NAJEM SE ODDA
2 nadstropna hiša po 6 sob, pitn, elektrika in kurjava na gorko vodo, na Crystal St. in N. Homan Ave. Za daljša pojasnila obrnite se na: JUGOSLAV BLDG & LOAN ASS'N, 2552 S. Central Park Ave., poleg 26th St., Chicago, Ill. Phone: Crawford 8290.

ŽELIM DOBITI
eno ali dve sobi s kuhinjo za eno osebo, in nekoliko prostora v kleti, na West Side okrog S. Lawndale Ave., ali v bližini. Poročite naj se pošljejo na upravništvo Prosveta, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Poslanec ignoriral zahtevo brezposelnih

Pohod brezposelnih v državni kaptol ni napravil zahtevnega vpliva na poslance starih strank.

Harrisburg, Pa. — Pohod tisoč brezposelnih iz raznih krajev države v glavno mesto je bila dobra demonstracija proti mizeriji. Naketeli pa so na gluh ušesa v državni zbornici, od katere so zahtevali večjo podporo in reorganiziranje pomožnega sistema ter socialno zakonodajo.

Po koridorih državne zbornice je donela zahteva za "obdavenje bogatinov in prehranjevanje revnih." Bila pa je nadvse zoperna poslanecem starih strank. To so pokazali, ko je zbornica zaslila deputacijo brezposelnih, ki so zasedli galerijo.

Ko je šest govornikov orisalo mizeren položaj v raznih krajih države in so predložili zbornici svoje zahteve, je predsednik Shannon zaključil zasedanje in s tem preprečil pravo zaslijanje. Proti tej akciji sta protestirala socialistična poslanka iz Readinga, kakor tudi brezposelni, ampak ni nič pomagalo.

Glavna zahteva brezposelnih pohodnikov je bila pomoč brezposelnim v gotovini; v ta namen naj bi legislatura aproprirala sto milijonov, denar pa dobila od bogatinov. Sedaj vlada deli podporo v blagu in z delom pri začasnih delih. Sistem pa ne funkcionira zadovoljivo in je tudi preveč podvržen političnim vplivom.

Nadalje so zahtevali odpravo evikcijskega zakona in brezposelnostno zavarovanje, za kar naj bi prispevali delodajalci in pa država iz dohodninskega davka.

V NAJEM SE ODDA
2 nadstropna hiša po 6 sob, pitn, elektrika in kurjava na gorko vodo, na Crystal St. in N. Homan Ave. Za daljša pojasnila obrnite se na: JUGOSLAV BLDG & LOAN ASS'N, 2552 S. Central Park Ave., poleg 26th St., Chicago, Ill. Phone: Crawford 8290.

Prizor iz Pariza, ko so javni namaščenci pred kratkim stavkali 10 minut v protesta proti znižanju plače. Slika kaže avtobusne soferje v stajki.

Zgodba idealista Marka

Spisal Zvonimir Kosem

Zunaj je še vedno deževalo — po strehi je cmokotalo, kakor da se prevračajo po njej mladi medvedje; pa to je bil le samo veter, ki je otrisal tik barake stoječe kostanje, da se je kotalli zrel okrogli sadež po strehi nizzdol . . . Tistikrat se je dotaknila Markove rame mehka, topla roka.

"Ali še ne spiš?"
Marko se je ves osupel ozrl.
"Ti si, Elza?"
"Da, jaz sem . . ."
Stala je kraj njega, mlada, vroča in kipeča, v rahli nočni obleki, polne grudi burno vsajujoče, lica zardela, žareča.

"Pa kako je to, da ne spiš, Elza?"
Oklenila se ga je z belimi, golimi rokami in mu počasi zdrcnila v naročje.
"Ah, Marko — ne morem . . . Slišala sem vse, kar sta se pogovarjala s kovačem . . . in nekaj me je vleкло z neznanu silo k tebi . . ."
"Pa mati — ali spi?"
"Spi . . ."
Pogledal ji je v rosne oči.

"Elza!"
Tesneje se ga je oklenila, njene grudi so počivale na njegovih prsih.
"Ali res še ničesar nisi opazil, Marko? . . . Dolgo je že, dolgo — pa ti si kakor slep, ne vidiš mojih pogledov . . . Marko — jaz te ljubim!"

In zahtela je v njegovem naročju.
"Ampak Elza, dušica . . . pomiri se vendar!" jo je miril in ji šel z dlanjo po zlatih lasih.
Še je podhrtevala v joku.
"Tako sem nesrečna . . . dvakrat nesrečna . . . brez doma in brez ljubezni!"

Močno jo je objel in stisnil k sebi.
"Ne, ne, Elza, ne govori vendar tako! Dom in ljubezen — vse ti bom vrnil, golobčica moja!"
Gorko ga je poljubila.

"Ah, dragec moj . . . nikar me ne zavrzil, ker brez tebe ni življenja . . . Vse dni in noči sem sanjala o tebi — naj ne bodo moje sanje zastojni, ljubček moj . . . Daleč na jug bi šla s teboj, tjadol proti morju, kjer je moja solčna domovina, a kjer gospodarji sedaj kruti sovražnik . . ."

Njegove oči so zažarele.
"Kako lepe so tvoje sanje, Elza! . . . Da, proti jugu . . . tudi jaz si želim tjadol . . . k sinjemu morju si želim . . . Ampak sedaj bo treba najprvo še doma izbojevati drug boj, dušica . . . Še nekaj časa in dvignile se bodo barake, dvignile se bodo proti palačam . . ."

"Kaj imaš tukaj, kaj bereš?" ga je vprašala.
Pokazal ji je knjigo.
"Študiram, veš Elza . . ."
Na strehi je zaropotalo — z drevja se je vsulo na črne, nagnite deske, kostanji so se trkljali nizzdol . . .

Elza se je zdrcnila.
"Pojdi nazaj k materi!" ji je rekel Marko.
"Če bi se zbudila in bi videla — kaj bi rekla?"
"Nič . . ." se je zasmejala dekle sladko in poredno.

V daljavi je zastokalo, zavzdihnilo v sanjah: "O, o, o . . ." Bil je stari Hlavka.
"Pojdi . . . zbudili se bodo še drugi!" je ponovil Marko. "Tudi sam bom upihnil svečo in legel . . . zgodaj mi bo treba vstati in iti v tvornico . . ."
"Ooo . . . ooo . . . oo . . ." — je zastokalo že z druge strani.

"To je Antloga, starka!" — je zašepetala mladenka in vstala. "Pa grem. Na, še en poljub, ljubček moj!"

S prožnimi koraki, lahkonoga in skočna kakor srna, je izginila v mrak.
Upihnil je svečo in tudi sam zaspal.

II.

Mesec dni je že neprestano deževalo. Če je za hip posijalo medlo jesensko solnce, je posijalo žalostno — kakor da bi trenila žalujoča vdova, ki ji ni več do življenja, z rosnimi trepalnicami — in se je takoj skrilo nazaj za oblake; in še huje se je ulilo iz prhuljenega, nizko k zemlji sklonjenega, mračnega, z dežjem nabasane oblačja. Goli in prazni so samovali ob cesti kostanji; črne, v zrak štrleče vrhove je pral dež, pozibal jih je včasih z močnim sunkov veter — odkrnila se je tuintam nagnita veja in zaplesala v kolobarju na tla, v blato in lužo . . . Nepograbljeno, z blatom zmešano in po lužah razvlečeno listje na cestah se je oprijemalo koles mimohitečih vozov kakor klej, da je škropilo blato na vse strani in da so kleli kmetje, ki so vozili v mesto zelje in repo na prodaj. Kamorkoli je segel pogled — vse pusto, mračno, sivo, vse potopljeno v blato in dež in meglo. Pod dežniki sključene so hitele zvečer ženske iz tovarn, so korakali paroma in v gručah fantje in možje, ogrnjeni v premočne pelerine in vsem je bilo mračno in pusto pri srcu . . .

Mrak je legal na zemljo, ko se je vračal Marko proti večeru iz tovarne. V debelih curkih je škropilo iz neba, iz nizko nad kostanji visečih sivih oblakov. Marko se je tesno zavil v pelerino, pomaknil si čepico globoko na čelo in stopal urno po razmočeni stezi, ki je vodila preko travnika do barak. Visoki dimnik tovarne mu je za hrbtom kmalu utonil v meglo in mrak, pred njim pa se je razprostrlo morje mraka; druga tik druge, vse dolge in nizke, z vegastimi črnimi strehami, razbitimi lesenimi stenami, namesto oken luknje, zamašene s cunjami, mahom in listjem, le tuintam lina s počenim steklom; povsod beda in revščina — za temi luknjami in linami pa so se gibale sence: s suhih teles, kakor z okostenjakov, so frfrale v zraku pisane cunje, slabo oblečene mlade matere z dojenčki na prsih so prezebale kje v kotih, otroci so jokali in prosili kruha, možki pa so mrkli in temni, z rokami prekrižanimi na hrbtu, hodili gorindol pod trhlilim stropom, gledali v tla in stiskali roke v pest. Zdelo se je, da je to morje barak nepregledno, tako daleč je segalo — zajedalo se je v ostrem trikotu daleč v mesto, med visoke, bele in ponosne hiše. "Kakor kača z itegnjenim, na pik pripravljenim želim!" je pomislil Marko večkrat, opazovaje ta ostru, v mesto zajedeni trikot. "In pičila bo enkrat ta kača, temeljito bo pičila . . . in takrat gorje vam, trebušniki, valjajoči se na mehkih blazinah v tistih ponosnih hišah in palačah . . . zakaj hūd bo strup, ki vam ga bo vbrizgnilo to želō v okrogle, mastne trebuhe . . ."

V megli, tik barak, se je zibalo in opotekalo — prazen desni rokav je visel ob telesu globoko navzdol. Marko je pospešil korake in kmalu došel čudno prikazen: bil je kovač Krejčič, ki se je tudi vračal iz tovarne, kjer je še s svojo zdravo roko znažil stroje.

"Vražje vreme!" se je jezil kovač. "Še utonil bom v tem blatu. — Truden sem danes, da komaj hodim; ampak veš, od česa sem truden? Ugani!"

Marko ga je debelo pogledal.
"Kaj bi ugibal!? Kar povej rajši . . . Pa ne, da bi bil imel z ravnateljem tovarne kakšne komedije . . . ?"

(Dalje prihodnjā.)

Dokler ni mož naposled odgovoril: "Naj se zgodi, kakor zahtevaš."

In tako je rekel sin očetu: "Trinajst let sem te imel v svoji hiši in te redil. Ne gre, da bi še delj ostal. Pojdi in spet sam zase skrbi!"

Oče je točil grenke solze, ko je to slišal. "Sin moj," je odgovoril, "naj te Bog blagoslovi. Toda že zaradi njega mi daj s seboj tople obleke, da me bodo varovale vetra in mraza."

"Nimam več obleke, kakor samo toliko, kolikor je zase potrebujem," je trdo rekel sin, zakaj bal se je svoje žene.

"Ljubi sin," je nato prosil oče, "pa mi daj vsaj eno izmed plaht, ki z njimi pokrivaš svoje konje."

Da bi se očeta čim hitreje odkrižal, je sin poklical svojega otroka, ki je stal v bližini, in mu rekel: "Sin moj, stopi v hlev, vzemi plahto s konja in jo daj mojemu očetu, da si iz nje napravi plašč."

Starček je šel s svojim vnukom, ki ga je zelo ljubil in ki je bil bolj moder kakor s njegovo leta kazala. Deček je vzel plahto s konja, jo zgenil in razrezal na dvoje. In eno polovico je ponudil svojemu dedu.

"Tudi ti," je starček bolestno vzkliknil, "tudi ti si tako krut z menoj? Saj ti je oče zapovedal, da mi daš celo plahto! Pritožil se bom pri njem . . ."

"Pritoži se, če se hočeš," je odvrnil deček. "več ne dobiš . . ."

Ko je starček stopil iz hleva, je rekel svojemu sinu: "Kaznuj svojega otroka, ker ne spoštuje tvojih besed. Zapovedal si mu, da mi da celo plahto, pa mi je odrezal samo polovico."

Tedaj je postalo sina sram in je vprašal svojega otroka: "Ali nisi razumel, kaj sem ti zapovedal?"

"Sem," je odgovoril deček. "Toda drugo polovico moram obdržati zase, da jo bom nekoč tebi dal. Zakaj prav tako kakor ti mojega deda podiš iz hiše, prav tako bom tudi jaz, če bom delal po tvojem zgledu, nekoč tebe pognal na cesto. Dobro vem, da je bil tudi on bogat in da je postal samo iz ljubezni do tebe berač. In ker tudi ti mene, svojega edina sina, nad vse ljubiš, boš tudi ti zaradi mene postal berač, in tako bo tudi zate prišel čas, da se boš moral zadovoljiti s pol konjske plahte."

Tedaj je starčkov sin razumel nauk, ki mu ga je dal njegov otrok. Skesal se je grdega dejanja, ki ga je hotel storiti, in se jokaje obrnil k svojemu očetu: "Greh sem hotel storiti, a moj otrok me je pred njim obvaroval. Vrni se nazaj v mojo hišo, oče. Najlepša soba, najboljša mehka postelja, najboljša vino iz kleti in najokusnejše jedi boš imel do konca svojih dni. Mojemu sinu naj ostane prahranjeno, da bi se nad menoj maščeval za krivico, ki sem jo hotel tebi storiti."

Mednarodnost delavstva

Mednarodnost ni tako velik greh, kakor to nekateri trdijo. Če se delavec sklicuje na mednarodnost, češ, da so delavski socialno-politični interesi povsod enaki, se mu to pogostoma očitata kot izdajstvo. Obenem pa vidimo, da je kapitalizem mednarodni, da so vse cerkve bolj ali manj mednarodne po svojih razmerah in da se tudi države jako mnogo ukvarjajo z mednarodno politiko. Če imajo države, kapitalisti (banke, trusti, karteli) in cerkve mednarodne interese, ima take interese tembolj delavstvo, ker ima sicer le malo ali pa nič družabnih pravic. Načelu namreč, da je delavec v družbi orodje ali stroj, se delavstvo nikakor ne more pridruževati, ker bi se s tem odreklo svoji pravici do eksistence in članstvu človeške družbe. Zato so mednarodni odnosi med delavstvom vsega sveta moralno bolj upravičeni, kakor katerikoli drugi mednarodni stiki in sodelovanje.

K mednarodnosti pa še danes prav posebno silijo razmere. Nezaposlenost, nastop reakcije, imperialistično hujskanje, ropanje narodnih pravic! To so same stvari, ki kategorično vevajajo, da mora delavstvo vsa ta zla preprečiti s svojo mednarod-

no silo, ki je utemeljena v naravi razvoja in tudi moralno. Ali naj delavstvo vrže puško v koruzo in pomoli roke, da ga reakcija oklene? To ne bi bilo prav, to bi bilo izdajstvo človečanstva.

Zato smo mednarodni, ne da bi izdajali svojo narodnost, kakor to dela vsa kapitalistična reakcija, marveč za to, da čuvamo razvoj, napredek in socialne pravice—vseh narodov.

Nerazumljivo nam je zaradi tega, da bi se moglo med delavstvom porajati drugačno mnenje; nerazumljivo, če bi hotelo organizirano delavstvo to veliko mednarodno misijo omalovaževati ali se ji izneveriti. Dogodki v Italiji so v velikem delu posledica delavskega razcepa. V prav akutnem stadiju se sedaj nahajata Nemčija in Avstrija. V obeh deželah se vse delavstvo združuje, da prepreči najhujše. V obeh deželah reflektira delavstvo na delavsko mednarodno pomoč, ki obenem bdi nad dogodki.

To so torej tako važni argumenti za svetovno delavsko solidarnost, da bi morali smatrati v delavskih vrstah vsakršno kršitev mednarodnosti v tem smislu za najhujši zločin nad delavskim razredom, ker bi se sicer izolirali tudi od mednarodne politike. —D. P.

Letalo brez propelerja

Dr. Rohrbach je znan nemški letalski strokovnjak in graditelj. V dvajsetih letih, od kar deluje v tej stroki, so njegova letala v najrazličnejših delih sveta preletela že 5 milijonov kilometrov in dosegla 30 svetovnih rekordov. Zato je zbudil upravičeno senzacijo njegov najnovejši izum, s katerim je stopil pred kratkim v javnost.

Gre za letalo brez propelerja. Na zunaj se letalo vidi kakor vsako drugo letalo, samo da ima namestu običajnih nosilnih površin tri ozke peruti, ki se vrtijo jo kakor lopate pri parnikih na kolesa. Peruti oz. obe osi, na katerih so montirane, žene motor z brzino, ki se da poljubno spreminjati. Isto tako se da tudi med vrtenjem s krmilnim me-

SLOVENSKI ŽENINI!

Če katero veselimo moštiti se, naj se javi, jaz sem star 27 let in bi se rad seznanil s slovenskim dekletom v starosti 18 do 25 let, ali z vdovo z enim otrokom. Pišite slovensko ali angleško na naslov: Frank Shaffar, P. O. Box 71, Saint Francis, Wis. (Adv.)

IŠČEMO

obratovodjo, ki je strokovno popolnoma izveščanim, ki je bil še vedel zaposlen na vodilnih položajih v proizvodnji kvalitetnih čevljev (Good-year etc.). Posebno tisti, ki se nameravajo vrniti v domovino, naj predložijo potrebno lastnorčno pisano ponudbo s navedbo svojih zahtevkov in čim več podatkov o dosedanjem zaposlenju, svoja pričevala curriculum vitae, fotografije ter naj navedejo čim več referenc, posebno iz Jugoslavije ter naj ponudbo naslove na Administracijo lista pod značko "Čim prejšnji nastop," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. —(Adv.)

25c

Poslajte 25 centov bru za en poskusni zavitek - miliga ali nega - En poskusni tek vas gotovo prepriča.

INDEPENDENT TOBACCO GROWERS ASSOCIATION
McClure Bldg. Franklin
All ste naročeni na "Prosveto"? Podpirajte svoj

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA
v tiskarsko obrt spadajoča del
Tiška vabila za veselice in shode, vizitnice, časopisi, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:
S. N. P. J. PRINTER
2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Rockwell 6904
Chicago, Ill.

Tam se dobe na letjo tudi vse ostane poljubno

hanizmom spreminjati nani kot peruti, s čimer re letalo obračati poljubno v vsako smer, v navpični navzgor ali navzdol, naprečno ali nazaj. Aparat posilno malo prostora za pristaneke. Ako bi motor vedel, se vrtijo peruti povom zračnega odpora nazaj in letalo se vrača kakor padalo. Vsa ideja ljulivimi perutmi spominja na Voithov ladijski pokolesa s prestavljivimi mi, pri čemer se more tudi na mestu obrniti v vsak smer in voziti celo s strpoševno.

Novo Rohrbachovo letalo pri vseh teh prednostih silnost in brzino kakor njna letala, poleg tega je in pri izdelavi v seriji tnejše nego ta. Tako ni da bo vstal v njem hud dosedanjemu letalskemu ga bo brčkone tudi spodri.

KENTUCKY BURLEY TOBACCO

"Od pridelovalca naravnost Star Kentucky Burley tobaka, najboljši pridelček Kentucky semlje — dozoreli bogati listi okusen in prijazen — s tistimi dobrih okusom in vonjem, ki biti more le s "staranjem", vimo, da se niste okuili okusnejšega in bolj zadovoljive baka v vašem življenju.

Posebna ponudba

PET FUNTOV KADILNEGA TOBAKA \$1

bogati, dozoreli, starovrsta Naš stari Kentucky Burley ni tovarniški tobak, kot ni naš jamec, prost vse kemikalij gih primesi, ki se navadno v potvorbi popolnosti, ki da ali celo škoduje zdravju.

Poslušajmo se metod kot se pradedje pri pripravljanju njihovo uporabo—sledj ohranjenih—ničesar ni kar bi pakto ku ali kvarilo okus. Tudi ljev tobaka po vsem svetu njegovih dobroti ob kajenja ali nju tega tobaka.

ZNIZAJTE VAŠE 1/2 JAM TROŠKE TOBAKA 1/2 JAM

kar odpravi osemnajst centov pri davkih—ves izdelavce prekupevalcev profit, kar post 50% prihranitve če ne v krasnih omotov, ne lepih rizi kakovost in ta v obliči.

DENAR HRANILNA KADENJE 5 lbs. Pošljite ALI za dolar in ZVEČENJE \$1.00 pošljemo pet funtov zavitek. Denar ako niste popolnoma zadovoljni

Pet funtov starega Kentucky Burley je toliko kot 40 vitkov za kajenje ali pa 50 za zvečenje.

Poslajte 25 centov bru za en poskusni zavitek - miliga ali nega - En poskusni tek vas gotovo prepriča.

INDEPENDENT TOBACCO GROWERS ASSOCIATION
McClure Bldg. Franklin
All ste naročeni na "Prosveto"? Podpirajte svoj